

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1947-1948.

SÉANCE DU 17 MARS 1948.

Rapport de la Commission de l'Instruction Publique chargée d'examiner le projet de loi instituant une administration personnalisée sous la dénomination de « Fonds de Constructions scolaires de l'Enseignement moyen de l'Etat ».

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1947-1948.

VERGADERING VAN 17 MAART 1948.

Verslag van de Commissie van Openbaar Onderwijs belast met het onderzoek van het wetsontwerp tot inrichting van een verpersoonlijkt bestuur onder de benaming «Fonds der Schoolgebouwen van 's Rijks Middelbaar Onderwijs».

Présent : MM. LIBOIS, président; BETRANG, BOUWERAERTS, CATTEAU, CRAEYBECKX, CRAPS, CROMMEN, DE BRUYNE (E.), DE SMET (P.), HANQUET, JESPERS, LEYSEN, MATAGNE, MICHOT, MISSIAEN, NEEFS, RENARD, VAN IN, VAN KERCKHOVEN et MAZEREEL, rapporteur.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le 27 mai 1937 le Sénat votait par 137 voix et une abstention la « loi Vanderpoorten ».

Quelques jours plus tard, le 12 juin, la Chambre l'adoptait, à son tour, par 110 voix contre 26 et deux abstentions.

Par cette loi, l'Etat prenait complètement à sa charge la construction, l'achat et l'entretien des locaux et du matériel des établissements scolaires de l'enseignement moyen. Il s'imposait aussi l'obligation de construire de nouvelles écoles moyennes, des athénées et des pensionnats là où la nécessité s'en ferait sentir.

Pendant la discussion, plusieurs orateurs avaient dénoncé l'état scandaleux de vétusté d'un très grand nombre de locaux scolaires.

L'interpellation récente de l'honorable M. Missiaen nous a montré que la situation ne s'était pas améliorée, tant s'en faut !... Comment, d'ailleurs, en eut-il pu être autrement ?

Depuis le 1er janvier 1938, date à laquelle la loi Vanderpoorten entra en vigueur, jusqu'au 31 décembre 1945, des crédits pour une somme de 134 millions 990.197 francs furent inscrits au budget de l'Instruction Publique ou à celui des Travaux Publics, soit une moyenne de moins de 17.000.000 de francs par an !

Voir :

Documents de la Chambre des Représentants :

- 103 (Session de 1946-1947) : Projet de loi;
- 236 (Session de 1946-1947) : Rapport ;
- 45 (Session de 1947-1948) : Amendements ;
- 115 (Session de 1947-1948) : Rapport ;
- 202 (Session de 1947-1948) : Amendement.

Annales de la Chambre des Représentants :

19, 24 et 26 février 1948.

Document du Sénat :

- 200 (Session de 1947-1948) : Projet transmis par la Chambre.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Op 27 Mei 1937 nam de Senaat met 137 stemmen bij één onthouding de « wet Vanderpoorten » aan.

Enkele dagen later, op 12 Juni, keurde ook de Kamer ze goed met 110 tegen 26 stemmen bij twee onthoudingen.

Bij deze wet nam de Staat de bouw, de aankoop en het onderhoud van de lokalen en het materieel der middelbare onderwijsinrichtingen geheel voor zijn rekening. Tevens nam hij de verplichting op zich om nieuwe middelbare scholen, athenæa en kostscholen te bouwen, waar daaraan behoefte zou blijken te bestaan.

Bij de behandeling hadden verscheidene sprekers de schandelijke toestand van verval van een zeer groot aantal schoolgebouwen aan de kaak gesteld.

De geachte heer Missiaen heeft onlangs in zijn interpellatie aangetoond, dat die toestand er nog niet beter op geworden is, verre van daar !... Hoe kon het trouwens anders ?

Van de 1^e Januari 1938, toen de wet Vanderpoorten in werking trad, tot de 31^e December 1945, werd op de begroting van Openbaar Onderwijs of op die van Openbare Werken een som aan kredieten uitgetrokken groot 134.990.197 frank, dit is gemiddeld minder dan 17.000.000 frank per jaar!

Zie :

Geodr. Stukken van de Kamer der Volksvertegenwoordigers :

- 103 (Zitting 1946-1947) : Wetsontwerp;
- 236 (Zitting 1946-1947) : Verslag;
- 45 (Zitting 1947-1948) : Amendementen ;
- 115 (Zitting 1947-1948) : Verslag;
- 202 (Zitting 1947-1948) : Amendement.

Handelingen van de Kamer der Volksvertegenwoordigers :

19, 24 en 26 Februari 1948.

Geodr. Stuk van de Senaat :

- 200 (Zitting 1947-1948) : Wetsontwerp overgemaakt door de Kamer.

Or, ne l'oublions pas, qui dit « crédit » ne dit pas « somme liquidée » puisque ce qui n'a pas été dépensé au 31 décembre retourne au Trésor. Nous pouvons donc affirmer, sans craindre de démenti, que de 1938 à 1945 on fut bien loin de dépenser 17.000.000 de francs par an pour construire, acheter, entretenir des bâtiments scolaires et du matériel pour l'enseignement moyen !...

* * *

Et, cependant, les besoins sont énormes !

Non seulement nombre d'établissements sont insalubres ou menacent ruine mais rares sont ceux qui possèdent un auditoire et un laboratoire pour l'étude des sciences naturelles et de la chimie, beaucoup ne disposent pas de salle de dessin ou de locaux convenables pour le travail manuel ou l'enseignement ménager.

Rares sont les écoles qui possèdent un préau ou une cour pavée.

Plus rares encore celles qui disposent d'un terrain de jeux ou de sports, d'une piscine ou de douches. Quant aux installations sanitaires, mieux vaut n'en point parler!...

Aussi n'est-il pas étonnant que le Gouvernement s'émût de la situation et proposât les moyens de redressement nécessaires.

Le 21 janvier 1947 les honorables MM. Vos et Borremans, respectivement Ministre de l'Instruction Publique et des Travaux Publics, déposèrent le projet de loi qui est soumis à votre approbation.

Il fut amendé le 2 décembre par l'honorable M. De Groote, Ministre *a. i.* de l'Instruction Publique.

En voici les dispositions principales :

Une administration personnalisée, dénommée « Fonds des Constructions scolaires de l'Enseignement moyen de l'Etat » sera chargée d'exécuter tous achats et travaux en application de la loi du 17 juin 1937.

Sauf le cas de prorogation par arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres, le Fonds sera dissous le 31 décembre 1951,

Il sera géré par un Conseil d'administration composé de quatre membres, fonctionnaires supérieurs des Départements de l'Instruction Publique, des Travaux Publics, de la Santé Publique et des Finances, et placé sous l'autorité du Ministre de l'Instruction Publique qui aura l'initiative des travaux et du Ministre des Travaux Publics qui aura la responsabilité de leur exécution.

Le Fonds disposera de deux milliards de francs. Il sera alimenté à concurrence d'une somme de 300 millions de francs *minimum* par an.

Chaque année le Gouvernement rendra compte aux Chambres de l'emploi de ce Fonds spécial.

* * *

Wij mogen echter niet vergeten, dat « krediet » nog niet betekent « uitgekeerde som », want wat op 31 December niet uitgegeven is, gaat terug naar de Schatkist. Wij mogen dus, zonder vrees voor een logenstraffing, verklaren, dat er van 1938 tot 1945 verre van 17 miljoen per jaar werd uitgegeven voor de bouw, de aankoop, het onderhoud van schoolgebouwen en van materieel voor het middelbaar onderwijs !...

* * *

En toch zijn er ontzaglijke behoeften !

Niet alleen zijn talrijke inrichtingen ongezond of dreigen ze in te storten, maar zeldzaam zijn de scholen, die een leerzaal en een laboratorium bezitten voor het aanleren van de natuurwetenschappen en de scheikunde, velen beschikken niet over een tekenzaal of over behoorlijke lokalen voor handwerk of huishoudonderwijs.

Zeldzaam zijn de scholen, die een geplaveide binnenplaats of speelplaats bezitten.

Nog zeldzamer zijn de scholen, die beschikken over een speel- of sportterrein, over een zwem- of badinrichting. Wat de sanitair-installaties betreft, laten wij daar maar liever niet over spreken!...

Het is dan ook niet te verwonderen, dat de Regering door die toestand geschokt was, en de nodige middelen voorstelde om er in te voorzien.

Op 21 Januari 1947 dienden de geachte heren Vos en Borremans, onderscheidenlijk Minister van Openbaar Onderwijs en van Openbare Werken, het wetsontwerp in, dat u ter goedkeuring is voorgelegd.

Het werd op 2 December geamendeerd door de geachte heer De Groote, Minister *a. i.* van Openbaar Onderwijs.

Hier volgen de voornaamste bepalingen ervan :

Onder de benaming « Fonds der schoolgebouwen van 's Rijks middelbaar onderwijs » wordt een verpersoonlijkt bestuur belast met de uitvoering van alle aankopen en werken ter toepassing van de wet van 17 Juni 1937.

Behoudens afwijking bij een door de Minister-raad getroffen koninklijk besluit, zal het Fonds op 31 December 1951 ontbonden worden.

Het beheer wordt gevoerd door een Raad van beheer, bestaande uit : vier leden, hogere ambtenaren van de Departementen van Openbaar Onderwijs, Openbare Werken, Volksgezondheid en Financien, en het Fonds staat onder het gezag van de Minister van Openbaar Onderwijs, die het initiatief heeft voor de werken, en onder de Minister van Openbare Werken, die voor de uitvoering daarvan zal instaan.

Het Fonds zal beschikken over 2 milliard frank. Het zal gestijfd worden tot een beloop van *ten minste* 300 miljoen frank per jaar.

Telken jare zal de Regering vóór de Kamers het gebruik van dit speciaal Fonds verantwoorden.

* * *

Un membre de la Commission fait ses réserves quant à la faculté qu'aurait le Gouvernement de proroger le « Fonds » après 1951. Il craint que par ce moyen on ne fasse un nouvel appel de fonds sans justification suffisante.

Il admet le « Fonds » pour autant qu'il exécute la loi Vanderpoorten, c'est-à-dire pour « l'exécution des travaux de modernisation, d'agrandissement et de restauration extraordinaires des établissements et des pensionnats. » Mais il estime que la création des multiples Athénées et Ecoles moyennes que nous voyons établir, notamment en Flandre, n'est pas conforme à l'esprit de la loi Vanderpoorten.

Il pense que c'est une erreur de pousser tous les enfants vers l'enseignement moyen. Il faut, au contraire, les diriger le plus possible vers l'enseignement technique.

Il ajoute que sur les 74.000 élèves de l'enseignement officiel moyen, 4.000 à peine paient un minerval et que cette gratuité de l'enseignement officiel porte atteinte à la facilité de vivre de l'enseignement moyen libre.

A la rigueur, il admettrait la gratuité la plus complète, mais alors elle devrait pouvoir être étendue à l'enseignement moyen libre, il faudrait, par conséquent, subventionner celui-ci.

Un commissaire lui répond que la loi Vanderpoorten permet, sans aucun doute, la construction de nouvelles écoles puisqu'elle a eu entre autres buts, celui de supprimer les dispositions de la loi de 1850, limitant le nombre des Ecoles moyennes.

Il ajoute qu'il est impossible, en Flandre, de conseiller aux parents d'envoyer leurs enfants dans les établissements d'enseignement technique, parce qu'il n'y existe point d'enseignement technique officiel.

Un autre commissaire fait remarquer que l'enseignement moyen, du degré inférieur, peut, dans bien des cas, être considéré comme une excellente préparation préprofessionnelle.

* *

La Chambre a voté le présent projet de loi en sa séance du 26 février 1948, par 172 voix contre 6 et deux abstentions.

Votre Commission vous propose de l'adopter, à votre tour, *ne varietur*.

* *

Le présent projet de loi a été admis par 10 voix et 9 abstentions.

Les membres qui se sont abstenus l'ont fait pour protester : 1° contre la hâte que montre la majorité à faire voter ce projet;

Een lid van de Commissie maakt voorbehoud aangaande het vermogen dat de Regering zou hebben om het « Fonds » na 1951 te verlengen. Het lid vreest dat men daardoor een nieuwe bijstorting van kapitaal zou vragen zonder voldoende wording.

Het lid aanvaardt het « Fonds », voor zover het de wet Vanderpoorten ten uitvoer legt, dit wil zeggen « voor de uitvoering van de buitengewone werken tot modernisering, vergroting en herstel van de inrichtingen en kostscholen ». Doch hij is van oordeel dat de oprichting van de talrijke athenaea en middelbare scholen die wij, inzonderheid in Vlaanderen, zien tot stand komen, niet strookt met de geest van de wet Vanderpoorten.

Het lid denkt dat het een vergissing is alle kinderen naar het middelbaar onderwijs te drijven. Men moet ze integendeel zoveel mogelijk naar het technisch onderwijs leiden.

Het lid voegt hieraan toe, dat op de 74.000 leerlingen van het officieel middelbaar onderwijs, er amper 4.000 schoolgeld betalen en dat deze kostenlosheid van het officieel onderwijs het bestaan van het vrij middelbaar onderwijs bemoeilijkt.

Strikt genomen zou het lid de volledige kostenlosheid aanvaarden, maar dan zou zij eveneens moeten kunnen uitgebreid worden tot het vrij middelbaar onderwijs, en zou dit laatste derhalve moeten gesubsidieerd worden.

Een commissielid antwoordt hem, dat de wet Vanderpoorten, zonder twijfel, het bouwen van nieuwe scholen toestaat, vermits zij, onder andere, als doel had de bepalingen van de wet van 1850, houdende beperking van het aantal middelbare scholen, in te trekken.

Hetzelfde lid voegt hieraan toe dat het in Vlaanderen onmogelijk is de ouders aan te raden hun kinderen naar inrichtingen voor technisch onderwijs te sturen, vermits er volstrekt geen officieel technisch onderwijs bestaat.

Een ander commissielid doet opmerken dat het middelbaar onderwijs van de lagere graad in tal van gevallen kan beschouwd worden als een uitstekende voorbereidingsopleiding.

* *

De Kamer heeft het wetsontwerp ter vergadering van 26 Februari 1948 met 172 tegen 6 stemmen goedgekeurd; 2 leden onthielden zich.

Uw commissie stelt U voor het op uw beurt *ne varietur* te aanvaarden.

* *

Dit wetsontwerp werd met 10 stemmen aangenomen; 9 leden onthielden zich.

De leden die zich onthielden, hebben dit gedaan om protest aan te tekenen : 1° tegen de haast welke de meerderheid aan de dag legt om dit ontwerp te doen goedkeuren;

2° contre le fait que cette majorité s'est opposée à la continuation de l'examen du projet en Commission, où le Ministre de l'Instruction Publique aurait été invité à faire un exposé de sa politique scolaire, en général, et de création de nouvelles écoles, en particulier.

Le rapport a été admis à l'unanimité.

Le Rapporteur,
MAZEREEL.

Le Président,
LIBOIS.

2° tegen het feit dat deze meerderheid zich verzet heeft tegen de voortzetting van het onderzoek van het ontwerp in de Commissie, waar de Minister van Openbaar Onderwijs zou uitgenodigd worden zijn om een uiteenzetting te houden over zijn schoolpolitiek, in het algemeen, en over de oprichting van nieuwe scholen, in het bijzonder.

Dit verslag werd bij eenparigheid goedgekeurd.

De Verslaggever,
MAZEREEL.

De Voorzitter,
LIBOIS.